

tate infantium sit dicendum, partim ex sequentibus statuatur, partim alio pertinet.

Inst. 5. Non videtur ordini divinæ justitiæ congruum, ut infantes propter peccatum in alio commissum priventur beatitudine naturali; tum quia hæc est perfectio homini debita: tum quia naturalia juxta communem sententiam etiam post peccatum manent integra.

R. N. Ass. Contra quod pugnant rationes in thesi allatæ, et argumentum a majore ad minus. Si enim *de fide* est, privationem beatitudinis supernaturalis esse poenam justam peccati originalis, certe contra æquitatis divinæ leges non erit naturalis beatitudinis privatio.

Ad rationem 1^{am}. *D.* Beatitudo naturalis est perfectio homini debita in actu primò, hoc est, homo naturaliter debet posse eam adipisci *C.* est debita in actu secundo, hoc est, debet eam omnino actu et de facto possidere *N.*

Ad rat. 2^{am}. *D.* Naturalia, quæ debentur ex intrinsicis naturæ principiis, manent integra *C.* naturalia quidem, sed quæ non nisi per gratiam indebitam actu haberi et possideri possunt *N.* Talis autem esset *beatitudo naturalis* in præsentis quæstione:

ARTICULUS III.

AN PARVULI SINE BAPTISMO DECEDENTES PUNIANTUR PŒNA SENSUS ET IGNIS INFERNALIS?

139. *Nota I.* *Affirmativam sententiam Patres Latini* Hier., Avit., Fulg., Greg. M., Isidor., Anselm. post exortam Pelagii hæresin magno consensu tenuisse videntur. Ambigitur autem de S. Augustini mente; tum quia L. 5. contr. Jul. c. 11. n. 44. *levissimam damnationem* parvulorum futuram scripsit: tum quia de pœna parvulorum ibidem ait: *Quæ, qualis et quanta erit, quamvis definire non possim, non tamen audeo dicere quod eis ut nulli essent quam ut ibi essent, potius expediret*: tum quia in epist. 28. (al. 166. n. 16.) ad Hier. significavit, se *coarctari angustiis, nec quid respondeat invenire, cum ad pœnas parvulorum ventum est*: tum quia L. 3. de lib. arb. c. 23. ad objectionem Manichæorum de parvulis respondens, videtur medium quemdam statum concedere parvulis inter damnatos et beatos, sicut ibidem admittit *quædam media inter recte factum atque peccatum, et mediam judicis sententiam inter præmium et supplicium*. Atque hinc D. Thomas cum S. Bonaventura et post hos Scholastici multi eum in contrariam etiam partem trahere, aut saltem benignius interpretari conantur.

Aliis tamen e contrario, et partem etiam negativam tuentibus quibusdam, de sancti hujus Doctoris mente nihil ambigendum videtur. In hanc rem proferunt prolixam ejus sententiam ex sermon. 14. de verb. Apostoli. (al. serm. 294. c. 3. n. 3.) Ad ulteriorem hujus rei confirmationem fundamentis supra oppositis respondent: et quidem

Ad 1^{am}, pœnam parvulorum mitissimam dici ac levissimam, non absolute, sed relate ad damnationem reprobatorum, qui peccata propria et personalia commiserunt.

Ad 2^{am}, his verbis nihil voluisse, nisi quod, licet pœnæ *quantitatem* et *qualitatem* definire nequeat, non tamen ausit dicere, quod eis etc.; quia

hoc effatum Christus non dixit de peccatoribus quibuscumque, sed de sceleratissimis duntaxat, qualis scilicet erat Judas. Sicut vero S. Doctor minime dubius erat, an dæmones ab igne infernali patiantur aliquid, licet non explicare posset, quid, quomodo et quantum ab igne paterentur: sic etiam ex verbis recitatis concludi nequit, cum fuisse dubium, utrum infantes ab igne aliquid paterentur.

Ad 3^{am}, dixisse tantum, quod *in hypothesi* creationis animarum singularum explicare nequeat, quomodo juste puniantur parvuli non solum pœna æterna, sed etiam temporali in hac vita, ut ejus verba continuo subjecta docent.

Ad 4^{am}, permissio etiam, inquit, quod S. Doctor scribens libros de libero arbitrio incertus fuerit de pœnis parvulorum; ipse tamen Aug. nihil inde probari ostendit L. de dono persever. c. 12. n. 30. Quantum vero postea ab hac dubitatione abhorruit, explicat ibidem paulo post: *Absit ut causam parvulorum sic relinquamus, ut esse nobis dicamus incertum, utrum in Christo regenerati, si moriantur parvuli, transeant in æternam salutem; non regenerati autem transeant in mortem secundam; quoniam quod scriptum est: Per unum hominem etc., aliter recte intelligi non potest: nec a morte perpetua, quæ justissime est retributa peccato, liberat quemquam pusillorum atque magnorum, nisi ille, qui propter remittenda et originalia et propria peccata nostra mortuus est.*

140. *Nota II.* Post seculum XII. *sententia negans* a Magistro sententiarum, D. Thoma, S. Bonaventura, Scoto aliisque scholarum Principibus adoptata sic invaluit, ut eam omnes aut fere omnes Scholastici sint amplexi, solis *Rigidioribus*, ut se profitentur, Augustini Discipulis exceptis; quibus tamen accensos nolim *Calvinum, Jansenium* aliosque novos dogmatistas partem affirmantem sectantes, utpote de quibus suspicionem injicit Martinus supr. cit. Disp. 40. sect. 6., id ab iisdem forte fieri, ut minuant horrorem dogmatis alterius, quo dicunt adultos damnari ad ignem æternum propter opera facta sine usu liberi arbitrii et potestate abstinendi. Item ut acceptabile reddant dogma aliud, quod Deus ex massa generis humani per Adam corrupta, pro mera sua voluntate, seligat aliquos ad vitam æternam, alios destinet ad æternam mortem, destituatque mediis necessariis et sufficientibus, ut salvari possint.

Cæterum, ut Tournely recte ex Bellarmino notat, qui sententiam de sensibilibus parvulorum pœnis veriorē esse putant, ei absque ulla excessus formidine adhærere debent: quia misericordia nostra erga parvulos defunctos nihil eis prodesse potest, sicut nec eis obesse potest sententiæ nostræ severitas; multum vero nobis obesset, si ob inutilem misericordiam contra Scripturam aut Patres pertinaciter aliquid defenderemus. Præterea quamvis cavendum sit Clericis, ne has scholæ opiniones *in Catechesibus* proponant, possunt tamen data occasione prudenter iisdem *priore* opinione uti contra matres, quæ ex negligentia fœtus in utero suffocant, aut præmature effundunt: *posteriore* autem, ut leniant earum dolorem, quæ proles sine baptismo extinctas acerbius lugent; utraque enim verè probabilis est, et neutra certa. Quænam vero probabilior nobis videatur, si aperiendum sit,

141. *Dico.* Probabilius videtur, infantes sine baptismo decedentes non puniri *pœna sensus*.

Prob. I. SCRIPTURA, ubicumque mentionem facit *ignis æterni* seu *pœnæ sensus*, manifeste loqui videtur de tali *pœna*, quæ præsupponit *peccatum actuale*. Ejusmodi sunt omnes illi textus, qui contra nos afferuntur ab Adversariis, et speciatim sententia Christi judicialis, qua nititur S. AUGUSTINUS, Matth. 25. : *Discedite a me maledicti, in ignem æternum, qui paratus est diabolo et angelis ejus. Esurivi enim, et non dedistis mihi manducare : sitiivi, et non dedistis mihi potum etc.* Idem Apoc. 18. 7. legitur : *Quantum glorificavit se et in deliciis fuit, tantum date illi tormentum et luctum.* Denique Isa. ult. et Marci 9. conjungitur vermis cum igne : *Vermis eorum non morietur, et ignis eorum non extinguetur.* Omissiones enim culpabiles in primo, deletatio in secundo, morsus vermis etiam, id est, conscientia mali operis pungens et affligens in tertio, sunt actualia peccata, aut ea supponunt. Ergo, cum infantes hujusmodi actualiter non peccaverint, *pœna peccati actualis*, hoc est, *pœna sensus* etiam illis tribuenda non est.

Conf. 1. *Pœna sensus* pro infantibus non est asserenda sine aperta auctoritate Scripturæ et SS. Patrum communi; quia *de Deo*, ut Scriptura ait, *est sentiendum in bonitate*. Sed nec Scripturæ auctoritas est aperta, ut proxime notatum: nec traditio etiam Patrum est communis, cum alii prioribus repugnent; scilicet GREG. NAZ. or. 40. n. 23. in S. Baptisma; GREG. NYSS. orat. *de iis, qui mature abripiuntur*, sub finem (opp. t. 3. p. 338. A.) EUTHYM. ex S. CHRYS. in Panoplia L. 2. c. 22.

Conf. 2. INNOCENTIUS III. c. *Majores*, de Baptismo §. *Sed adhuc*, sic ait : *Pœna originalis peccati est carentia visionis Dei : actualis vero peccati pœna est gehennæ perpetuæ cruciatus.* Hic vero membrum primum debere intelligi *exclusive*, ita ut *sensus sit*, peccatum *originale* mereri solum illam carentiam : *actuale* autem mereri ulterius cruciatum gehennæ, patet tum ex oppositione inter utrumque a Pontifice facta, tum ex ratione, quam ibidem urget. Loquitur enim hic de eo, qui simul peccato originali et mortali actuali habitualiter manente infectus est, in eoque negat posse remitti prius, manente posteriori.

Ex eo autem, quod remissio secundum *legem ordinariam* fiat per infusionem gratiæ justificantis, dantisque jus hæreditarium vitæ æternæ, infert, quod, si cui *actuale* mortale habenti remitteretur *originale*, haberet jus ad visionem Dei ob remissum per gratiam *originale*, et simul debitum ea carendi, æternumque gehennæ cruciatum patiendi propter *actuale* restans; quæ duo sibi adversari dicit verbis mox subjectis : *Unde, si dimitteretur alicui primum, altero non dimisso, talis non careret visione Dei propter originale dimissum, et cruciaretur in gehenna perpetuo propter reatum criminis actualis. Sed hæc tanquam impossibilia se minime patiuntur; imo sibi mutuo adversantur.*

Prob. II. Deus neminem punit *pœna positiva sensus*, nisi propter culpam personalem et propria voluntate commissam; tum quia *pœna physice propria*, qualis est *sensus*, videtur tantum congruere culpæ *personali*, seu physice propria voluntate commissæ, ut servetur inter culpam et pœnam proportio: tum quia *pœna sensus* est quædam exprobratio realis et *personalis*, quæ similiter culpæ duntaxat personali et propriæ voluntatis pervers-

sitati deberi videtur: tum quia *pœna sensus* infligitur a Deo ad reparandum ordinem naturalem a culpa perversum: sola autem *personalis* culpa hunc violat; quia licet etiam *originale* peccatum supernaturalem ordinem, hoc est, conversionem ad Deum per donum gratiæ supernaturale sustulerit, in homine tamen non dissolvit ordinem naturalem. Patet autem *originale peccatum* nec personalem, nec physice propria voluntate commissam culpam esse; ergo.

Conf. 1. *Ecclesia* in imponenda *pœna peccatis debita* imitatur ordinem et modum præscriptum a justitia divina in delictorum punitione: sed nullam *pœnam positivam* aut satisfactionem *pœnalem* imponit pro peccato *originali*; ergo.

Conf. 2. *Respublica* non solet aliquem plectere *pœna positiva* et sensibili propter habituales carentias virtutum ac pronitatem ad vitia; quamvis eos tanquam indignos rejiciat ab aliqua dignitate adipiscenda, qui virtutibus carent, et ad mala inclinant. Ergo infantes sine baptismo decedentes similiter juste repelluntur ab æterna cœlesti beatitudine, non ita autem sensibili *pœna* affici posse videntur; quia propter *originalem* labem fere tantum habitualiter sunt aversi a Deo, et ad concupiscentiam contra rationem proni.

142. *Obj. I.* Etiam parvuli comparebunt in judicio extremo; ut patet Matth. 23. v. 32., ad Rom. 14. v. 10., 2. ad Cor. 5. v. 10., Apoc. 1. v. 7.: sed in hoc judicio futuri sunt in sinistra, et judicabuntur; ergo.

R. Nec major nec minor *de fide* videtur. Quod enim 1º. parvuli non sint comparituri, tenent Durandus et Albertus M. a Dionysio Carthus. relatus, et Cornelius a Lapide, licet nobis contrarius, probabile habet. Nec huic opinioni obstant textus citati; tum quia *vox omnis* in Scriptura usurpatur sæpe pro parte longe majori, qualis est multitudo adultorum respectu infantium: tum quia hi textus intelligi possunt de adultis, ad quos etiam propositiones universales restrictas ipse contextus in tribus prioribus ostendit. De primo enim patet ex commemoratione operum misericordiæ ibidem facta: de altero ex verbis subjunctis: *Itaque unusquisque nostrum pro se rationem reddet Deo: de tertio ex ipso integre recitato: Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum.*

2º. Neque *fide* certum est, comparituros etiam in judicio infantes fore de numero judicandorum. Adfuturos enim duntaxat, ut videant iudicis gloriam et iudicium de aliis ferendum, censent Abulensis, Dion. Carthusianus, S. THOMAS in 4. dist. 47. q. 1. a. 3. ad 3. et Suarez probabile dicit. Imo nec omnes adultos comparituros ut judicandos, sed aliquos tanquam iudices et supremi iudicis assessores manifestat promissum Christi Matth. 29. Apostolis datum.

3º. Multo minus *de fide* est, parvulos in sinistra locandos et cum hædis, cujusmodi adulti reprobis ob spurcitiam, petulantiam et foetorem malorum operum vocantur, eadem sententia condemnandos. Quamvis enim *ex fide* noverimus regeneratos infantes participes cœlestis gloriæ, non regeneratos autem ab ea excludendos fore; non satis tamen ex Scriptura, Conciliis ac

Patribus constat, eos futuros in sinistra, aut secunda sententiæ parte afficiendos.

Inst. 1. ex parabolis. Matth. 3. v. 10. dicitur: *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur et in ignem mittetur.* Et v. 12. *Cujus ventilabrum in manu sua, et permundabit aream suam, et congregabit triticum suum in horreum, paleas autem comburet igni inextinguibili.* Matth. 13. parabola de sagine missa in mare, et bonos ac malos pisces congregante sic concluditur v. 49: *Sic erit in consummatione seculi: exhibunt angeli, et separabunt malos de medio justorum, et mittent eos in caminum ignis.*

R. Hæc parabolas vel ipsa parabolæ ratio, vel S. AUGUSTINI etiam nobis oppositi explicatio ostendit non pertinere ad infantes: 1^a. enim de adultis loquitur, qui fructum facere cum possent, minime fecerunt. Nam arbores etiam ante unam vel alteram diem plantatæ in ignem non mittuntur, etiamsi fructum non ferant. 2^a. et 3^a. juxta S. AUG. L. contr. Donatist. post collationem c. 4. n. 6. et 10., nomine *areæ* et *sagene* intelligit Ecclesiam, atque hinc in illa positos et in hæc inclusos tantum proponit fideles et baptizatos; unde ad infantes minime spectat, qui sine baptismo mortui in Ecclesiæ *area* aut *sagena* nunquam fuerunt.

Inst. 2. ex sententiis. Matth. 25. v. 41. legitur: *Tunc dicet et his, qui a sinistris erunt: discedite a me maledicti in ignem æternum.* In Apoc. 20. v. 15. *Qui non inventus est in Libro vitæ scriptus, missus est in stagnum ignis.* Et in symbolo, quod S. ATHANASIO adscribitur, habetur: *Omnes homines resurgere habent cum corporibus suis et reddaturi sunt de factis propriis rationem: et qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam; qui vero mala, in ignem æternum.*

R. *Similiter.* Quamvis enim judicium universale futurum, et ad futuros etiam parvulos cum adultis, fideles cum infidelibus, justos cum peccatoribus teneamus; non tamen probatur, aut eandem in omnibus formam judicii aut sententiam in omnes eandem ferendam vel servandam esse. Jam vero

In primo describitur forma judicii circa *adultos* et quidem *fideles* servandi, ut ex ipsis Evangelii verbis liquet; tum quia multitudo judicandorum comparatur gregi *ovium* et *hædorum* sub uno pastore; constat autem Ecclesiam, in qua boni et mali sunt, similem esse gregi ejusdem pastoris: tum quia mali vocantur *hædi*, quod de fidelibus intelligendum; cum infideles in Scriptura dicantur lupi potius aut *canes*: tum quia ratio damnationis non affertur defectus fidei, sed omissio bonorum operum, qui vivæ fidei fructus esse debent. Atque sic etiam intellexit AUG. L. c. cont. Donatist. c. 4. n. 6., L. de fide et op. c. 15. n. 25. et in QQ. ad Dulcit. q. 1. n. 4. Quamvis vero idem S. Doctor hunc locum serm. 14. de verb. Ap. (al. serm. 294. c. 3. n. 3.), retulerit etiam ad parvulos, hæc tamen extensio non colligitur ex textu sacro.

In secundo et tertio sermonem de adultis esse, vel ipsa verba manifestant; in Apocalypsi enim præmittitur: *Et vidi mortuos, magnos et pusillos, stantes in conspectu throni, et libri aperti sunt: et alius liber apertus est, qui est vitæ: et judicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris, secundum opera ipsorum.... Et mors et infernus dederunt mortuos suos, qui in ipsis erant: et judicatum est de singulis secundum opera ipsorum.* Ubi ne per *pusillos* quis putet intelligendos infantes, facit tum illud, quod sequitur, *judicatos esse*

secundum opera ipsorum: tum quia juxta interpretes recte hic indicantur, non ætate aut statura, sed dignitate et gradu inferiores.

Porro quænam forma judicii servanda sit et ferenda sententia in *parvulos*, aut *ethnicos*, vel non erat necesse promulgari in Evangelio, quod ad solos fideles pertinet, et ab his unis creditur: vel satis in genere declaratum est Joan. 3. v. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.* Et v. 36. *Qui incredulus est Filio, non videbit vitam.* Item ad Rom. 5. v. 16. *Judicium quidem ex uno in condemnationem.* Et v. 18. *Per unius delictum in omnes homines in condemnationem.*

Inst. 3. Ex modo dictis liquet, infantes ob peccatum originale esse *condemnandos*: condemnatio autem dicit pœnas sensus; ergo. *Conf.* Apoc. 20. v. 6. dicitur: *Beatus et sanctus, qui habet partem in resurrectione prima; in his secunda mors non habet potestatem.* c. 21. autem v. 8. legitur: *Pars illorum erit in stagno ardentis igne et sulphure: quod est mors secunda.* Ast parvuli non habent partem in resurrectione prima; ergo in eis potestatem habebit mors secunda, per quam ex dictis intelligitur pœna sensus.

R. *D. m.* Condemnatio correspondens peccatis actualibus, et communiter sumpta dicit pœnas sensus *C.* correspondens tantum originalibus et proprie quidem non communiter sumpta; quia rarior de ea in sacris litteris fit mentio *N.* Infantes non regenerati vere dicuntur *damnati*, quia privantur omni beatitudine.

Ad Conf. R. Secundum superius dicta, sermonem ibi esse de *adultis*. Esto autem, hunc locum ac similes intelligi posse de infantibus, utpote qui dici possunt judicandi secundum *opera ipsorum*, non propria quidem voluntate, sed per Adamum facta, ac illos proin mittendos etiam in stagnum ignis; inde tamen eos *pœna sensibili* afficiendos necdum evincitur. Vel enim explicari potest, eos esse mittendos in locum, ubi est ignis, quin tamen ab eo inflammantur; quia pars hujus loci ab igne sejuncta est: vel ab igne quidem eos esse detinendos, non tamen cruciandos; quia ignis infernalis non habet vim urendi, nisi ut *instrumentum divinæ justitiæ*, et propterea sicut alios magis, alios minus torquet, ita aliquos nihil lædere poterit.

Inst. 4. CONC. FLORENT. in litteris Unionis statuit, *illorum animas, qui in actuali peccato mortali vel solo originali decedunt, mox in infernum descendere, pœnis tamen disparibus puniendas.* Sed infernus notat locum tormentorum sensibilium, et pœnarum disparitas innuit duntaxat inæqualitatem intensivam pœnarum; ergo.

R. Duriusculum est existimare, hæc propositione a Concilio damnatam esse sententiam plurium SS. Patrum, scholarum Principum, et omnium ferme illius temporis Theologorum. Nec grave minus est asserere, Scholasticos prope omnes Concilii hujus definitionem ab ea ad nostram usque ætatem aut non perspexisse, aut irreverenter neglexisse. Unde *N. m.* Nomine enim *inferni* exprimitur æque limbus infantium, ac Patrum ante Christi passionem defunctorum.

Atque hoc sensu in symbolo Apostolorum dicitur Christus *descendisse ad inferos*: Gen. 37. v. 35. Jacob mortem Josephi deplorans aiebat: *Descendam ad filium meum lugens in infernum.* Per pœnarum disparitatem autem non indicatur hic parvulos quidem mitius, alios autem gravius igne torquendos; cum et hæc inter eos reperiat, qui actu peccaverunt; sed quod illi solum

puniantur pœna damni, alii vero pœna damni simul et sensus; siquidem vox *dispar* non dicitur solum de inæqualibus in gradu, sed et de diversis in specie: ut cum homines et angeli disparis naturæ dicuntur.

143. *Obj. II.* Plures SS. PATRES sunt contrarii, et S. FULGENTIUS etiam relatus in Can. *Firmissime*, de Consecr. Dist. 4. ait: *Firmissime credē, et nullatenus dubites, non solum homines ratione utentes, verum etiam parvulos, si sine Sacramento baptismi hoc de seculo transeunt, ignis æterni supplicio esse puniendos*; ergo ab illis non videtur esse dissentendum.

R. 1°. Plures cum S. THOMA et BONAVENTURA negant, hōs SS. PATRES nobis reipsa esse contrarios, intelligendosque volunt, dum de igne loquuntur; de pœna damni; tum quia S. AUGUSTINUS, quem alii Patres hac in materia ducem secuti sunt, ipse q. 9. in Josue dicit, quamlibet pœnam significari posse nomine ignis juxta Scripturæ phrasin: tum quia allata ab illis argumenta plus non probant. Unde etiam Glossa in Can. *Nulla* de Consecr. Dist. 4. non aliam pœnam parvulis non regeneratis assignans, quam tenebras, h. e. privationem visionis Dei, subdit: *Et hæc carentia est pœna ignis, de qua intelligendus est Canon Firmissime, qui desumptus est ex Fulgentio.*

R. 2°. Alii, permissa PATRUM contrarietate, volunt, quæ altera etiam est Doctoris Angelici et Seraphici responsio, plus quam vellent intelligi a Patribus dictum, eumque loquendi modum usurpatum, ut detestabilem redderent ac extirparent Pelagianorum errorem, qui in parvulis nullum esse peccatum, nec aliquam eis pœnam debere asserebant. Præterea hæc PATRUM sententia limites opinionis non excessit, et, ut Estius notat, ab ipsis suis auctoribus, excepto FULGENTIO, nec tanquam fide tenenda asserebatur, nec opposita velut hæretica damnabatur. Quare sine omni irrèverentiæ nota ab his ad alios PATRES secessio fieri potest, et negari consequentia.

144. *Obj. III.* Parvuli sicut nascuntur, sic non baptizati in æternum manebunt *fili* iræ divinæ. Sed ira divina nihil aliud est, quam decretum damnationis ad pœnam æternam; cum Deus exinde æternum ejusmodi parvulos tanquam inimicos suos odio habeat et tractet; ergo.

R. *D. min.* Ira divina nihil aliud est, quam decretum damnationis ad pœnam æternam vel negativam damni, vel positivam sensus *T.* vel *C.* Solum, aut necessario ad pœnam positivam sensus *N.* *Ira divina* respectu peccatorum personalium est decretum divinum privans eos beatitudine, et addicens pœnæ sensus: respectu reorum peccati tantum originalis est solum privans beatitudine.

Ad rationem D. Deus parvulos tanquam inimicos odio habet et tractat illis infligendo pœnam sensus *N.* eos privando beatitudine *C.*

Inst. 1. Peccatum veniale actuale, licet levius originali, punitur tamen pœna sensus; ergo et originale; præsertim cum alias decedens cum originali et personali mortali non puniretur *gravius*, quam decedens cum solo personali mortali.

R. *N. Cons.* Quamvis originale non punitur pœna sensus ex dict. *in thesi*, punitur tamen privatione conspectus divini, quæ de se major est omni alia pœna peccati venialis, quæ per se juxta Catholicos omnes ab æterna beatitudine non excludit.

Ad Prob. R. D. Non puniretur gravius quoad pœnam sensus, si nempe baptismum non contempsisset, aut culpabiliter neglexisset *C.* quoad pœnam damni *Subd.* Non gravius intensive *N.* extensive *C.* Pœna damni moraliter intenditur, quando, ut hic fieret, *ex multiplici titulo* debetur; sicut excommunicatus propter plura peccata, quorum singulis statuta est hæc censura, intensive magis excommunicatus a S. TH. in 4. dist. 18. q. 2. a. 3. dicitur.

Inst. 2. Christus pro peccato originis expiando pœnam sensus gravissimam subiit; ergo hæc pœna originali est debita.

R. *N. Cons.* Christus non pro originali duntaxat, sed et pro actualibus culpis passus est, quibus pœnam debere certum est. Cæterum non passus est pœnam peccatis *directe* debitam; cum nec pœnam damni nec gehennæ sustinuerit: sed aliam subiit, quæ, quia ob dignitatem personæ patientis infiniti meriti fuerat, plenissimam et superabundantem satisfactionem præstabat.

Inst. 3. Parvuli post judicii diem non habebunt corpora gloriosa, sed *passibilia*; ergo aliquid patientur, tum a mutatione rerum naturalium, tum ab igne, a quo saltem detinebuntur; in qua alligatione, juxta probabilem Theologorum sententiam, pœna ignis infernalis consistit.

R. *N. Cons.* Licet corpora parvulorum futura sint *remote et in actu primo* passibilia, non tamen erunt proxime, seu actu ipso quidpiam patientur; tum quia post judicium cessabit vicissitudo rerum naturalium; tum quia hæc non minus ac ignis agent ut instrumenta duntaxat divinæ justitiæ; quæ cum non exigit punitionem parvulorum, nec horum corpora inde lædentur. Porro an *in limbo*, an in ipso igne futuri sint parvuli, ex supra dictis definire nequit. Ad hæc, quamvis concedatur detentionem damnatorum partialiter constituere pœnam sensus, si contraria sit, activa et afflictiva, pœnæ tamen rationem non habebit in parvulis; quia est *mere negativa* proveniens a negatione concursus divini, sicut fuit in Patribus antiquis ante passionis dominicæ tempus in limbo detentis.

Inst. 4. Parvuli baptizati non solum videbunt Deum, sed etiam fruentur bonis corporis, quæ *Beatorum dotes* appellantur; ergo a contrario non baptizati præter privationem visionis divinæ afficientur pœnis sensibilibus corporis. *Conf.* *Idem in hac vita* puniuntur pœna sensus, cum sint obnoxii infinitis prope calamitatibus; ergo etiam in altera vita pœnam sensus patientur.

R. *N. Cons.* *Disparitas* est, quia illi, qui per gratiam in baptismo acceptam constituuntur filii Dei et hæredes regni cœlestis, habent jus etiam ad *dotes corporum*: hi vero ex hactenus dictis non incurrunt debitum ad pœnas sensuum subeundas. Licet vero major sit liberalitas Dei in præmiando quam severitas in puniendo, satis tamen magnum est malum, puniri pœna damni parvulum ex alieno peccato.

Ad Conf. R. 1°. Cum BELLARM. *D. A.* Puniuntur in hac vita pœna sensus per se *N.* per accidens *C.* Mors enim et alii corporales defectus, supposita amissione justitiæ originalis, sunt potius proprietates connaturales, quam pœnæ strictæ dictæ. Cum vero in altera vita passibilitas et mortalitas ex ordinatione divina sit cessatura; ibi nequidem per accidens has pœnas patientur parvuli.

R. 2°. Cum S. BONAV. N. *Cons.* Quia etsi temporaliter puniri pro peccato originali sit justum, non tamen sequitur, quod æternaliter.

143. *Observe.* Sententia hæc hactenus propugnata satis se discernit ab errore Pelagianorum, qui tria complectebatur: 1um., parvulos non baptizatos carere omni peccato: 2um., sine baptismo eosdem decedentes ad nullam damnationem pertinere: 3um., quinimo eos vitam æternam obtinere, qua ad minimum et juxta communioem intellexere beatitudinem naturalem. Quantum autem a triplici hoc dogmate Doctores Catholici omnes abhorreant, nosque recesserimus, ex dictis liquet.

QUÆRES: An parvuli sine baptismo decedentes patiantur internum animi dolorem ob privationem beatitudinis?

146. R. Parvuli hujusmodi tristantur de privatione beatitudinis.

Prob. EX AUCTORITATE S. AUG. qui L. 6. contr. Julian. c. 10. n. 32. de his parvulis scribit: *Si hoc* (separari a regno cælorum) *eis non erit malum, non ergo amabunt regnum Dei tot innocentes imagines Dei? si autem amabunt, et tantum amabunt, quantum innocentes amare debent regnum ejus, a quo ad ipsius imaginem creantur, nihilne mali de hac ipsa separatione patientur?* L. 5. contr. eundem c. 11. n. 44. ait, specialem penam futuram esse parvulis, separari a consortio suorum parentum; majorem igitur penam habebunt, ex quo separati fuerint a fine suo ultimo et patria cælesti. Item L. 3. cont. Julian c. 12. n. 25. asserit, parvulos luctuoso puniendos exilio; si autem exules lugent, necessario tristabuntur. Ejusdem sententiæ est FULGENT., GREG. M. etc.

Conf. Supra ostensum est, parvulos nulla felicitate aut quiete fruituros: sed si nullo prorsus dolore nullaque tristitia corporis aut animi tangerentur, certe magna quiete fruerentur.

Prob. EX RATIONE. Tum quia naturale prorsus est dolere ob privationem boni nobis destinati vel debiti, quale pro parvulis est regnum cælorum: tum quia parvuli cognoscent, amabunt et magni facient gloriam cælestem; atque inde ejus privationem, hujusque causam non poterunt non ægre ferre.

Conf. Quia hactenus nulla solida ratio afferri potuit ab adversariis pro sua sententia. Non enim tenet 1°. quod infantes nunquam habituri sint cognitionem damni sustinendi; nam in die judicii saltem statum suum cognoscent, et ut probabilius est, eidem judicio assistentes videbunt, alios a peccato originali expiatis in cælum eveli, se autem ab illo excludi ob idem peccatum. Cognitio autem beatitudinis tam parum vel requiritur vel desiderabitur in parvulis ad tristitiam, quam parum in infidelibus adultis ob peccata etiam personalia damnatis necessaria erit ad tristitiam concipiendam, aut deficiet. Nec 2°. quod parvuli non habuerint facultatem ad gloriam; remotam enim illis facultatem in Adamo, et hinc quoddam quasi jus ad gloriam nemo certe negabit. Nec 3°. quod parvuli cognituri sint, se non propria sed aliena culpa illo bono excidisse; nam experientia docet, homines etiam de damno ex alterius culpa dato non minus, ac interdum multo magis dolere: aut lenire quidem illud dolorem potest, tristitiam tamen penitus non aufert. Nec 4°. quod cogitatio damnationis, quam evase-

rint parvuli, impediat tristitiam orituram ex consideratione amissæ beatitudinis; hæc enim cogitatio temperare quidem, non impedire poterit tristitiam in eo, qui desiderat utrumque, et evadere malum et adipisci bonum; præsertim cum gloria cælestis multo æstimabilior sit præ liberatione a tormentis inferni. Nec 5°. quod partim ex prudentia et *rectitudine voluntatis parvulorum* se voluntati divinæ conformantium, partim ex *providentia Dei* suum concursum negantis accidat, ne illi tristitiam sentiant, aut ullum de amissa beatitudine dolorem; etenim præterquam quod hæc gratis et sine fundamento dicuntur, 1um. tristitiam similem nequidem impedit in animabus a purgatorio detentis; quantumlibet illæ videntur longe perfectius se divinæ ordinationi subicere: 2um. vix credibile videtur, eo quod nihil sit, quod Deum munificum adeo ac liberalem fore persuadeat erga peccatores sibi invisos, iræ filios, et propter labem originalem damnatos.

Nec dicas: Parum nos constanter agere, qui hic auctoritatem S. AUGUSTINI appellemus, quem priori articulo negleximus: quin turpe esse, recedere nunc a S. GREG. NYSSENO, cujus testimonium num. 141. laudatum in confirmationem nostræ sententiæ nuper adduximus.

R. Magnam quidem S. AUGUSTINI auctoritatem esse, non tamen irrefragabilem; Item SS. Patrum testimonia non nisi unanimia locum theologicum præstare, alibi ostendimus; unde, si iidem inter se divisi sint, partem unam sine alterius vilipensione sectari licet, quæ gravioribus fundamentis nititur. Cujus rei ipse nobis S. AUG. documentum præbuit, dum ep. 19. ad Hier. ita scripsit: *Ego enim fateor Charitati tuæ, solis eis Scripturarum libris, qui jam canonici appellantur, didici hunc timorem honoremque deferre, ut nullum eorum auctorem scribendo aliquid errasse firmissime credam... Alios autem ita lego, ut quantumlibet sanctitate doctrinaque præpollent, non ideo verum putem, quia ipsi ita senserunt, sed quia mihi vel per illos auctores canonicos vel probabili ratione, quod a vero non abhorreat, persuadere potuerunt.* Atque hoc ipsum in postremis questionibus circa S. AUG. observavimus. Porro vim verbis NYSSENI non facimus, si dicamus eum de cœstitia loqui, quæ non ex pœna damni, sed ex pœna sensus consequitur.